Motion

1982/83: 1046

Gunhild Bolander

Gotlands stödområdesplacering, m. m.

Den socialdemokratiska regeringens inställning till regionalpolitik och befolkningsutveckling i landets olika delar kan bli ödesdiger för Gotland. Den gynnsamma utveckling som kunnat inregistreras under senare delen av 1970-talet med ett år från år växande befolkningstal för Gotland kan snabbt vändas i sin motsats om den politik som skisseras i årets budgetproposition blir verklighet. Som nuvarande industriministern beskriver läget kan endast de tre storstadslänen samt Uppsala län, Hallands län och Kristianstads län räkna med folkökning under 1980-talet. Dessa län skall öka sin folkmängd med 80 000 människor under en period då landets totala folkmängd beräknas öka med endast 40 000 människor. Det betyder att övriga delar måste avstå en betydande del av sin nuvarande befolkning. Det sägs också rakt ut att den stabilitet som präglat glesbygdslänens befolkningsutveckling under 1970-talet inte kommer att kunna behållas under 1980-talet. Arbetsmarknadsministern faller in i samma roll och förordar en 30-procentig uppräkning av flyttningshjälpen. Arbetsmarknadsministern säger samtidigt att människorna måste acceptera en betydligt ökad pendling i framtiden om arbetslösheten skall kunna pressas ned.

För Gotlands vidkommande är dessa tongångar djupt oroande, men vi kan samtidigt notera att vi väl känner igen dem från tidigare socialdemokratiska regeringars politik. När den dåvarande socialdemokratiska regeringen lade fram sina befolkningsramar i början av 1970-talet framgick det att man var beredd att låta Gotlands befolkning minska till ca 52 000 fram till 1980. Det kom dock att blåsa andra vindar i politiken under 1970-talet, och Gotland har i dag nära 56 000 invånare i stället för de 52 000 socialdemokraterna kunde acceptera. Det krävs ingen livligare fantasi för att föreställa sig vad som skulle ha blivit följden av den samhällsutveckling socialdemokraterna stod för i början av 1970-talet. Nu visar det sig att man inget lärt. Nu måste gotlänningarna åter samfällt gå till attack för att slå vakt om en befolkningsutveckling som räddar samhällelig och kommersiell service och ger jobb åt alla som vill bo och arbeta på Gotland. Dagens befolkningstal måste anges som ett minimum för att samhället skall fungera uthålligt.

Regionalpolitiken har betytt mycket för dagens förhållandevis gynnsamma befolkningssituation på Gotland. Det var dock olyckligt att riksdagen inte följde förslaget att dela Gotland i två områden när den nuvarande stödområdesindelningen beslöts våren 1982. Nu ligger hela Gotland i det lägst prioriterade området. Den placeringen kan accepteras vad gäller det mellersta området där Visby med sin förhållandevis goda arbetsmarknad bär

upp underlaget. För de norra och södra områdena är situationen sämre. Om vi skall lyckas klara sysselsättningen på Gotland krävs det ca 2 000 nya jobb under 1980-talet. De måste komma till inom en rad olika branscher, i serviceyrken, inom turistnäringen, trädgårdsnäringen osv. För att få detta differentierade näringsliv över hela Gotland krävs att de södra och norra områdena tillförs stödområde B. Årets riksdag bör fatta ett sådant beslut.

Inom ramen för arbetsmarknadspolitiken anslås miljardbelopp för att hålla den öppna arbetslösheten under kontroll. Det slås in "paket" av olika slag för att klara akuta problem. Det finns "Norrlandspaket", specialriktade till utsatta orter i malmfälten, det finns specialinsatser för tekoindustrin med tyngdpunkten till Älvsborgs län, det görs specialsatsningar på varvsorter som t. ex. Landskrona. Det är inget fel att göra dessa miljardsatsningar i svåra situationer, men solidariteten kräver att Gotland behandlas på ett likvärdigt sätt. Gotland tål ingen utflyttning. Gotlänningarna kan inte öka pendlandet till arbetsplatser i andra län. Av de nära fyra miljarder som i regeringens budgetförslag anslås t. ex. för sysselsättningsskapande åtgärder inom ramen för arbetsmarknadspolitiken måste Gotland tillföras så stor del att ingen utflyttning skall behöva accepteras av sysselsättningsskäl. Det är ingen brist på arbetsuppgifter inom t. ex. vårdsektorn, landskaps- och miljövården eller byggsektorn. Problemet är att skaffa pengar till löner och sociala avgifter. Vad som här anförts när det gäller målet för arbetsmarknadspolitiken avseende Gotland bör riksdagen ge regeringen till känna. Det som kan åstadkommas med arbetsmarknadspolitiken är självfallet endast en form av "uppehållande försvar". Målet måste vara lönsam produktion i ett näringsliv som förmår bära samhällsservice och allsidigt kommersiellt utbud.

För att nå det målet är den redan föreslagna ändringen av stödområdesindelningen en viktig förutsättning. Jord- och skogsbrukets framtid är en annan avgörande del av Gotlands näringsliv. Den nuvarande jordbrukspolitiken med sin inriktning på att all brukningsvärd jord skall odlas och att familjeföretaget skall vara den dominerande företagsformen får inte ändras om Gotlands näringsliv skall kunna utvecklas. Ca 23 % av alla yrkesverksamma gotlänningar arbetar inom jord- och skogsbruket och dess förädlingsled. Regeringen har tillsatt en utredning med uppgift att förvandla jordbrukspolitiken till en "livsmedelspolitik". Avsikterna är dolda i dunkla formuleringar, men eftersom man tillsatt en utredning lär avsikten vara att ändra nu gällande ordning. För att skapa framtidstro och ge företagen grund för långsiktig planering bör riksdagen redan nu uttala att framtida beslut på jordbrukspolitikens område inte kommer att ändra nuvarande produktionsmål och företagsstruktur. Ett sådant klarläggande skulle vara av stort värde för gotländskt näringsliv.

Trädgårdsnäringen är en annan värdefull del av gotländskt näringsliv. Denna närings framtid har utretts under jordbruksminister Anders Dahlgrens ledning, och nuvarande jordbruksministern har utlovat ett

regeringsförslag under innevarande år. Ur gotländsk synpunkt är det angeläget att regionalpolitiskt stöd kan utgå till byggandet av växthus på samma villkor som gäller för kommunala industrihus. Det är min förhoppning att en kommande proposition innehåller förslag i den riktningen. Riksdagen bör redan nu ge regeringen till känna att så skall bli fallet.

I annat sammanhang har jag framfört förslag om utveckling av vattenbruk liksom ett rättvist transportstöd till kommunikationerna mellan Gotland och fastlandet. Även detta är viktiga inslag i den helhetsbild som måste formas för att på Gotland skall kunna ges sysselsättning och bostad åt alla som önskar leva sitt liv där.

Med hänvisning till vad som här anförts yrkar jag

1. att riksdagen beslutar att hänföra de norra och södra lokala arbetsmarknadsområdena på Gotland till stödområde B (enl. bilaga),
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande målet för arbetsmarknadspolitiken m. m.

Stockholm den 21 januari 1983

GUNHILD BOLANDER (c)

Bilaga 1

Lokala arbetsmarknader

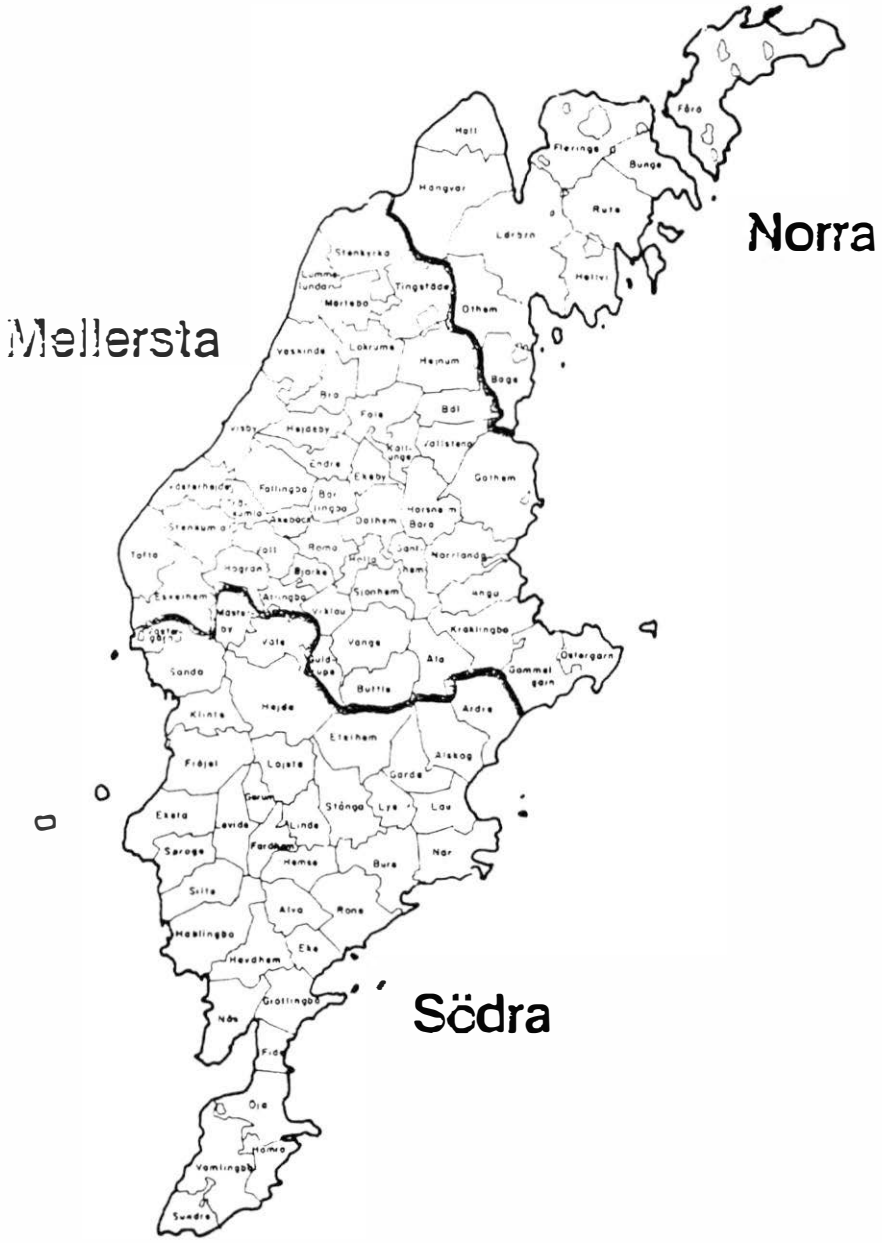

minab/gotab Stockholm 1983 73479